

مقایسه استعاره‌های مفهومی حوزه عشق در ادبیات غنایی، عرفانی و حماسی (مطالعه موردی: خسرو و شیرین، منطق الطیر و شاهنامه)

سمیرا صمیمی فر^۱، غلامرضا سالمیان^۲

چکیده

نگاه سنتی و جدید به استعاره، نگاهی متفاوت است. از دید کلاسیک، استعاره، صنعتی بلاغی است که در واژه رخ می‌دهد؛ اما نظریه پردازان جدیدی چون لیکاف و جانسون، معتقدند که مفاهیم استعاری، در تمام زندگی انسان و جهان پیرامونش، وجود دارند. در استعاره مفهومی، مفهومی ذهنی، توسط مفهوم ذهنی ملموس تر و یا عینی، در قالب یک نگاشت، درک می‌شود. در این پژوهش استعاره‌های مفهومی حوزه عشق در خسرو و شیرین، منطق الطیر و شاهنامه، بررسی و مقایسه شد. با بررسی مفاهیم حوزه عشق بر پایه نظریه استعاره مفهومی، سی نگاشت با حوزه مقصد عشق، در قالب ۱۹۵۸ مورد، دسته‌بندی و تحلیل شد. این نگاشتها در دو گروه دسته‌بندی شدند: گروه اول شامل نگاشتهاهای مشترک، مانند عشق غم است، شادی و نشاط است، شکار است، رویدنی است، در میان سه گونه مذکور بود که دیدگاه مشترکی را بیان می‌کردند و گروه دوم بیانگر نگاشتهاهای متفاوت میان این سه اثر بود؛ شامل عشق نور، جنگ، آتش و شراب است. نگاشتهایی هم وجود داشتند؛ همچون: عشق حیرت است که تنها مختص به متن عرفانی منطق الطیر بودند که بیانگر نوعی عشق حقیقی و عرفانی است. نگاشتهاهای مورد بررسی، اغلب از نوع ذهنی به عینی بودند و در برخی موارد نیز از امور ذهنی، ولی ملموس تر برای بیان مفاهیم مربوط به عشق، استفاده شده بود.

واژگان کلیدی: عشق، استعاره مفهومی، خسرو و شیرین، منطق الطیر، شاهنامه.

۱. دانش‌آموخته دکتری زبان و ادبیات فارسی (نویسنده مسئول)

samirasamimi3@gmail.com

۲. استاد گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه رازی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران

salemian@razi.ac.ir

The Comparison of Cognitive Concepts in The Realm of Love in Lyrical, Mystical, and Epic Literature

(Case study: Khosrow and Shirin, Mantiq al-tair and Shahnameh)

Samira samimifar

PhD in Persian Language & Literature (corresponding author)

GholamReza Salemian

Full Professor, Department of Persian Language and Literature, Razi University, Kermanshah, Iran.

Abstract

The traditional and new views on metaphor are different. From the classical point of view, metaphor is a rhetoric that occurs in the word; but new theorists such as Lakoff and Johnson believe that metaphorical concepts exist in all human life and the world around him. In the conceptual metaphor, a mental concept is understood by a more concrete or objective mental concept in the form of a mapping. In this research, the conceptual metaphors of love in Khosrow and Shirin, Logiq al-Tayr and Shahnameh were examined and compared. By examining the concepts of love based on the theory of conceptual metaphor, 30 maps with the destination of love, in the form of 1958 cases, were categorized and analyzed. These mappings were classified into two groups: the first group includes common mappings, such as LOVE IS SADNESS, IS JOY, IS HUNTING and IS GROWTH. Among the three types that expressed a common point of view, and the second group represented the different mappings like LOVE IS LIGHT, WAR, FIRE and WINE. There were also other maps; Such as: LOVE IS WONDER, were only specific to the mystical text of al-Tayir, which expresses a kind of true and mystical love. The investigated maps were mostly ABSTRACT to CONCRETE, and in some cases abstract forms with more concrete matters were used to express concepts related to love.

Keywords: Love, Conceptual metaphor, Khosrow and Shirin, Manteq-Al-Tatir, Shahnameh.